

27

DE
FATIS VENTRICVLI
DOLENDIS

AVSPICE DEO PROPITIO
CONSENSV ATQVE AVCTORITATE
GRATIOSI ORDINIS MEDICI

PRÆSIDE

VIRO ILLVSTRI EXCELLENTISSIMO ATQVE EXPERIENTISSIMO

D. IOANNE IVNCKERO

MEDICINAE DOCTORE EIVSDEMQUE PROFESSORE
PVBLICO ORDINARIO

PATRONO, PRAECEPTORE, ET RERVM SVARVM
PROMOTORE PIE DEVENERANDO

PRO GRADV DOCTORIS

SVMMISQVE IN ARTE MEDICA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
LEGITIME IMPETRANDIS

D. APRIL. A. C. MDCCL.

H. L. Q. C.

PVBLICE DISPVTABIT

IOANNES GOTTFRIED STOECKER

COTHENIO • ANHALTINVS.

HALAE MAGDEBVRGICAE,
TYPIS IOANNIS CHRISTIANI HILLIGERI ACAD. TYPOGR.

DE
FATIS VENTILIVII
COLLEGIIS

IN
CIVITATE
CIVITATIS
CIVITATIS

DE
CIVITATE
CIVITATIS
CIVITATIS

DE
CIVITATE
CIVITATIS
CIVITATIS

DE
CIVITATE
CIVITATIS
CIVITATIS

PRAEFATIO.

Plurium morborum comitem esse abstinenciam a cibis, saltim minus eorundem desiderium, res est per vulgus notissima. Qua de causa in plerisque morbis praeter alia symptomata, quae narrant aegroti, stomachus praecipue accusatur, quando vel assumendos vel iam assumptos cibos respuit. Ac tunc quidem huic experientiae, ut verissimae, varios superstruunt errores, quorum maximus ille est, ubi primum cuiusvis talis morbi fundamentum in ventriculo positum esse, exinde concluditur, curaque ad ventriculum solum dirigitur. Haec enim est ratio, cur iam ventriculi purgationem, siue sit per anotericam, siue per catotericam evacuationem, exposcant aegroti, iam vero eiusdem corroboracionem vel remediis pharmaceuticis vel solis diaeticis malint. Ignoscendus equidem hic error rudi in arte plebi, sed si in eodem eruditos quoque, imo illos observari videmus, qui sanitatem tuendam in se susceperunt

runt, maiorem sane animo nostro excitare debet attentionem; idque eo magis, quo maius subinde periculum ex eiusmodi praeconceptis opinionibus et tractationibus iisdem suffultis, in aegrotorum salutem redundat. Praeter sanitatis detrimentum, quod iam tacebo, irreparabilem temporis iacturam incurrunt; neminem enim fugit, quod non solum per plures menses, sed etiam per aliquot interdum annos ventriculi curam gerant, neque optimis remediis stomachicis finem praefixum assequantur. Qua ratione a posteriori experiri coguntur, quod a priori admittere nolebant, scilicet morbum altiores egisse radices, quam ut in ventriculo vitium sit quaerendum. Profecto ars medica flocci esset pendenda, quae non breuiorem suppeditaret methodum, ad ventriculi morbos vere tales tollendos, cum medicamenta assumpta locum adfectum immediate attingant, ac propterea effectum suum in eodem proxime edere possint. Has mecum voluens cogitationes, *ventriculi defensionem* pro themate inaugurali elegi, non quidem ea intentione, ut omnes ventriculi morbos negem, sed ut ostendam, *ventriculum* saepissime falso pro fundamentali morbi causa haberi, ideoque *fatorum suorum plerumque esse expertem*, id quod inscriptio dissertationis significare debet. Equidem in hac materia explicanda mihi non videor aliquid novi proferre, cum multi celeberrimi, experientissimique Viri hac de re varia hinc inde ediderint, quoniam autem non invenio, hoc thema publica unquam dissertatione esse ventilatum, dignissimum et comodissimum illud esse reputavi, ut officio, quod iam mihi incumbit, inserviret.

Faxit Deus feliciter!

§. I.

Rectissime Medicorum plures distinctionem inter morbos *idiopathicos* et *symptomaticos* admisere, quum ea pars, quae idiopathice laborat, materiae morbosae sedem et fundamentum primum contineat; illa vero, quae symptomatice adfligitur, a materia peccante prorsus libera est, et a motibus tantum molestis in consensum trahitur. *Cephalalgia* esto exemplo: hic morbus *idiopathicus* audit, si materia morbosa in ipso capite residet, et motus versus illud directi iam quantitatem sanguinis per haemorrhagiam narium aut coryzam imminuendam, iam qualitatem aliquam pravam in capite ipso, aut circa illud haerentem abstergendam, iam vitium in partibus solidis remouendum intendunt; *Symptomaticus* autem nuncupatur, quando nullum vitium materiale in capite adest, sed congestio versus caput vel ex obstructione vasorum abdominalium, indeque regurgitante adfluxu humorum versus superiora, vel ex constrictione partium extremarum corporis et restrictione humorum versus interiora, vel ex ventriculo depravato, per consensum paris neruorum octaui, contingit. a).

§. II.

Quae fontica differentia, uti, ad alios quoque morbos applicari posse, ex ipsa sui natura facile cernitur: §. I. ita, si de *ventriculi morbis* nobis sermo est, eos vocamus *idiopathicos*, qui primariam suam sedem et fundamentum materiale in ventriculo habent; *symptomaticos* vero, qui ventriculum quidem afficiunt, ab aliis autem causis, extra eundem sitis, originem ducunt.

A 3

§. III.

a) Conferatur Illustris PRAESIDIS Conspectus Medicinae theoretico practicus, Tab. XXI. II. 1, 2. pag. 181.

Adplicatur ad
morbos ven-
trici.

§. III.

Explicatur
porro.

Idiopathicae adflictiones ventriculi plerumque iis hominibus, qui in eligendo et assumendo victu parum sunt attenti, supervenire solent, et facili negotio averruntur, si medicamenta necessaria statim opponuntur; *symptomaticae* vero iis communissimae deprehenduntur, qui selectam quidem, minus tamen temperatam, observant diaetam, vitamque praeterea degunt minus mobilem, ad quorum classem maxima pars eruditorum et honoratorum referri meretur. Atque hae symptomaticae ventriculi molestiae multo difficilius Medico facessunt negotium, et curationem exposcunt longe diuturniorem.

§. IIII.

usus huius
differentiae in
praxi.

Medicum in omni curatione animam ad materiam morbosam praecipue applicare debere, illam ut corrigat atque excernat, quivis concedit, quoniam vero in omnibus stomachi passionibus eadem non semper in illo continetur, §. II. sequitur, ut, si rite suo munere defungi velit, quavis occasione in ipsam morbi sedem penitius inquirat, ne incongruam aut plane contrariam morbo adhibeat indicationem. Itaque operae pretium fore existimo, si praecipuos ventriculi adfectus commemorando in quovis ostendam, ubi & quando vel idiopathicus vel symptomaticus fit vocandus: ex qua tractatione simul apparebit, ventriculum saepius accusari, curamque illius pluries a Medicis & aegrotis respici, quam quidem ipsius morbi natura exposcit.

§. V.

Generalis in-
troduc-tio in
tractationem
ipsam.

Vitia ventriculi idiopathica sunt, quae ex perversa stomachi indole in ipso generantur, & iam materiam viscidam, tenacem, iam acido-salinam, iam halituosam, nidorosam,

rosam, iam biliosam produnt. Quieta nonnunquam haec materia in ventriculo iacet, neque natura motibus molestis eidem se opponit, nonnunquam vero per varias spasticas commotiones excitata, sive per os, sive per alvum eliditur: Huc referuntur *foetor oris, soda, ructus, vomitus & diarrhoeae*. Quod si haec vitia in ventriculo quidem adsint, neque tamen ex ipso sed aliunde originem ducant, ad *symptomata* referenda erunt. Saepius tamen accidit, quod nulla materia peccans in ventriculo praesens sit, ille vero nihilominus variis spasticis cruciatibus divexetur, quo in casu iure meritoque *symptomate* laborare eundem, perspicuum est. §. II. Veniunt in hunc censum omnes fere motus *spastico-cardiaci, colici, distensiones & expansiones ventriculi* cum reliquis horum motuum pedissequis. Sic *appetitus* quoque in aliis *deficit*, in aliis *adest*, praesertim in iis, ubi nulla materia morbifica in stomacho praesto est; immo *excedere* subinde observatur. Connectuntur porro hi adfectus inter se tam vario diversoque modo, ut raro unicum eorumdem solum aegrotum vexare reperias; alius alii hinc inde sociatus molestiam efficit aegrotanti multiplicem. Itaque, ne in tractatione horum morborum, tam diversimode complicatorum, in labyrinthum incidam, filum sequutus *Illustris DN. Praesidis*, quod ipse in *Therapia sua speciali pag. 811. a Tabula Cl. & sequentibus* texuit, eodem ordine praecipuos ventriculi morbos perlustrabo.

§. VI.

Primus in hoc ordine nominandus venit *Adpetitus excessus*, qui ad ventriculi morbos ideo referitur, quoniam in ipso ventriculo saepius adsunt *particulae acidosalinae*, tunicas eiusdem nerveas extimulantes, naturamque

Adpetitus excessus, unde oritur.

que ad assumendos cibos excitantes. Neque tamen solis his particulis excitatio adpetitus adscribenda est; pone enim hominem cibos avidè adpetentem, cuius ventriculus particulis istis irritantibus refertus est, porrigè illi copiosa potulenta aquea, hæc diluendo stimulum earundem particularum infringent, famem vero minime tollent. Ex contraria parte perpende alium, præ fame morti fere proximum, qui, cum de adportatione ciborum solum audit, reviviscere & a fame multum liberatus esse observatur. Quibus rationibus ducti facile comprehendimus adpetitum ordinatum aequè ac excedentem non a solis particulis acidis vellicantibus esse derivandum, sed potius a desiderio animæ, modo legitime, modo inordinate adpetentis *b*).

Variae eiusdem species.

§. VII.

Ad statum sanum hic adfectus magis, quam ad aegrotum pertinet, siquidem vere aegrotantes potius adpetitu carere solent, interim nonnunquam morbo cuidam chronico se adiungit. II, qui hoc vitio laborant, non solum in copia assumendorum excedunt, sed etiam in ipsa adsumptione et deglutitione adeo sunt avidi, ut ore prehensa frustra vix mandant, antequam ventriculo tradant. Hæc aviditas in nonnullis ita augetur, ut *fami caninae* aut *bovinæ* similis fere fiat, idemque nomen adipiscatur. Saepius etiam, praeprimis in gravidis

b) Consentit in hac re nobiscum BEAT. FR. HOFFMANNVS, qui cum de adpetitu docet, ita verba facit: „Adpetitus quidem est res solius animæ, nihilominus tamen a causis mere corporeis determinatur & dirigitur.“ Vid. eiusd. Medicin. Systemat. Tom. I. pag. 179. §. XXII.

dis aliisque delicatulis ad incongrua vel plane nociva fertur, aliaque tunc fortitur nomina.

§. VIII.

Iam si quis in adflictionibus talibus curam ad ventriculum solum dirigere vellet, atque illius purgationem et correctionem vnice respiceret, in tenebris certe verfaretur, nec vnquam scopo suo effret satisfacturus. Equidem non inficias imus, salium mediorum, digestivorum vsum conducere in nimia voracitare, ad iuvandam assumtorum praeparationem, concoctionem et egestionem; his tamen remediis ipsum avidum animae desiderium auferre nequimus, quod *medicamenta moralia* potius praestant, ex alio fonte petenda.

Curatio huius adfectus.

§. VIII.

Hanc theoriam et therapiam in experientia fundatam esse, pluribus comprobari posset exemplis: sufficiat vnum adduxisse, quod maiorem rei addet lucem. Minister quidam verbi diuini adpetitum habebat adeo excedentem, vt ne quartam quidem horae partem transigere posset, nisi vnum saltem frustulum panis, quem semper ad manus habebat, assumeret. Veniebat ille ad *Experientissimum Dn. PRAESIDEM*, qui, re percepta, illum ad exspatiandum invitabat, et panem pro forma, vt dicunt, secum portabat. Haud procul erant profecti, quum summa cupiditate edendi flagrans aegrotus frustulum panis sibi expeteret, Medico autem non auscultante, et aliam quasi rem simulante, in veram lipothymiam coniecitur. Ad se rediens iterum eadem fame corripiebatur, et denegato pane in lipothymiam rursus incidebat. Hanc scenam tertia vice ludebat, postea pertaesus huius lusus ab eodem recedebat. Dolendum autem maximopere,

Exemplo comprobatur.

B

cura-

curationem hanc, vtut efficacissimam in paucissimis propter teneritudinem plurimorum indiuidualem posse applicari, praesertim, vbi omnia, quae adpetuntur, ad aegrotorum manus sunt, et pro ratione stat voluntas.

§. X.

Adpetitus deficiens, eiusdem subiecta.

Eodem iure, quo adpeditum excedentem ad ventriculi morbos referendum esse monstrauius, §. VI. deficientem illum iisdem accenseri posse arbitramur. Si adpetitus causa generatim in anima quaerenda est, §. eod. sequitur, eiusdem defectum etiam in illa fundamentum suum habere, eandemque animam, quae adpetit, cibos quoque auersari. Sani, qui sunt, ab hoc adfectu plerumque immunes manent, nisi per incongruam diaetam veras in ventriculo genuerint cruditates: in plerisque vero afflictionibus morboſis adpetitus vel plane abesse, vel tamen non vigere animadvertitur. Leuiore enim nunquam adfectus catarrhales, aliaeque congestiones sanguineae, familiarem comitem agnoscunt adpetitum prostratum, ne dicam de febribus omnis generis, in quibus ordinario adpetitus deficere solet.

§. XI.

Differentia et Causae.

Si causa deficientis adpetitus in ipso ventriculo latet, eundemque, variis impuritatibus viscidis, nidorosis, biliosis etc. repletum, exhibet, morbus dicitur *idiopathicus*, qui, si illius causa extra ventriculum quaerenda, *symptomati*ci nomen potiori iure meretur. Duplicem potissimum reperimus rationem, cur natura in pluribus morbis respuat cibos. 1.) Quando corpus iamiam nimia quantitate sanguinis oneratum est, ac propterea novis alimentis non augeri debet, quae maiorem tantum eidem

eidem adferunt molem impuratum c). Quod passim videre licet in sedentariis, plethoram spissam gignentibus, nec non in hypochondriacis eodem onere pressis, qui plerumque *defectum adpetitus* accusare solent. 2.) Deinde quoque cibi a natura fastidiuntur, quando extraordinarius labor in corpore peragitur, siue sit particularis spasticus, siue vniuersalis febrilis. Dum enim in alio loco motibus suis occupata est, negotio digestionis et coctionis assumptorum inservire nequit, quam ob rem illud potius non adpetit, quod subigere non potest.

§. XII.

Defectus adpetitus, ex ventriculo deprauato, vti facili negotio tolli potest, si causae illum efficientes §. XI. nominatae, remouentur, sic eundem mittimus, et *symptomaticum* potissimum explicamus. Hic scandalum theoretico practicum tantum non vbiq. obiicitur, et sero sapere Phryges vix ac ne vix quidem observantur. Multum enim ac diu optima stomachica in hoc adfectu symptomatico propinant, nihil tamen efficere solent, quoniam non pervident rationem, cur adpetitus sit prostratus. Quot Pathologi mali hypochondriaci sedem et causam in ventriculum coniicere solent, d) quoniam aegroti tales eundem semper adcusant! Profecto autem, si in ventriculo haereret causa illius mali, multo appro-

B 2

bri

c) HIPPOCRATES Aph. VIII. Sect. II. ait: *Impura corpora, quo magis nutriuntur, eo magis laeduntur.*

d) Prae reliquis allegare placet Experientissimum in arte medica Beatum FR. HOFFMANNVM, cuius sub Praesidio MEINECKE Dissertationem inauguralem *de vera Mali hypochondriaci sede, indole & curatione* defendit. Halae 1719.

brio foret Medicis, qui non citius idem tollere possent malum. Ex longe alio fonte hypochondriaci de ventriculo conqueruntur, quod cibos nec adpetat, nec assumptos retineat, neque retentos bene concoquat, ex eo scilicet, quem §. antecedit: deteximus; id quod *Illustris Dn. PRAESES* paucis verbis ita explicare solet: *Ventriculus cibos assumere nec vult, nec debet, sed destinato consilio & iusta ratione eosdem recusat.*

§. XIII.

*Probatio ab
Experientia.*

Vt vero theoriam nostram experientiae conformem esse demonstramus, ex antea dictis repetendum est, quod optima quaevis stomachica, & vina diaetetica, lectissimaque alia, adpetitum alias excitantia, eundem in hypochondriaci revocare non soleant. Iidem autem hypochondriaci, quando corpus suum motu assiduo fatigant, contententur, quod post talem corporis fatigationem, indeque proveniente lenem diaphoresin, cibos non solum adpetant, sed simul bene concoquant *e)*, luculento testimonio, adpetitum a natura excitari ad refarcienda amissa, sed profterni, si nulla humorum consumptio in corpore contingit.

§. XIII.

*Adpetitus
defectus in fe-
bribus.*

In febribus adpetitus ordinario plane abesse solet, & quidem, si intermittentes sunt, in ipso labore febrili semper prostratus, die vacuo a natura de novo plerumque

e) Conf. SANCTORII *Med. Stat. Sect. III. Aphor. 75.* qui ita audit.
„*Medicus, qui praestit rationi victus principum, si nescit, quan-*
„*tum et quando quotidie perspirent, illos decipit, et non medetur,*
„*et si iuvet, casu iuvat.*”

que excitatur; in acutis continuis adpetitus prius non redire solet, quam hostis superatus est, & periculum non amplius vrget. Haec periodus ad VII, saepius ad XIII dies, immo nonnunquam vltra hunc terminum extenditur, quo tempore aegroti a cibis abstinere solent. In lentis, hecticoideis, consumptoriis adpetitus quandoque adesse solet, vt scilicet corpus exhaustum eo facilius laborem febrilem diuturnum sustinere possit. Error itaque est, vulgo fatis communis, existimanti, male de aegroto esse actum, quid, quod signum esse sequuturae mortis, si nulla alimenta exposcat; quam ob rem saepius aegrotis esculenta obtrudunt, & multis persuasionibus eos adeo fatigant, vt nolentes, cum ipsorum damno, cibum sumere cogantur *f*). Nesciunt enim, quod salutaris in eo statu sit abstinentia, & quod cibi aegrotos magis aggravent, quam refocillare possint. Quare Medicum hic methodum dehortatoriam & elencticam nonnunquam adhibere oportet.

§. XV.

Multa sane admiratione dignum est, quod homines, ^{Paradoxum medicum.} qui in statu sano vix vnum alterumve diem, sine ingentibus stimulis & cruciatibus, a cibis abstinere possunt, in febribus plures dies, immo saepius hebdomades haud difficulter iisdem carere soleant, cum tamen excretiones adsint largiores tam per vrinam, quam per sudores. Nota est mihi mulier, quae foetum in vtero gerens febre corripiebatur, & per quatuor hebdomades ne tantillum

B 3

qui-

f) HIPPOCRATES *Aphor. 67. Sectionis VII.* ita scribit: Si quis febricitanti cibum praebeat, aegrotanti morbus fit; cum quo conferendi Aphorismi XI. & XVIII. Sectionis I.

quidem cibi solidioris assumebat, nihilominus tamen non solum partum sanum excludebat, sed etiam post partum lac infanti porrigere poterat, licet viribus admodum erat destituta. Profecto hic tam sapientissimam corporis nostri fabricam, quam prudens in eodem directorium agnoscere licet, per quod ipsae partes solidae cum fluidis mixtis in lympham nutritiam iterum resolvi, atque ad sustentationem eiusdem impendi possunt.

§. XVI.

Foetor oris.
Eiusdem differe-
rentia &
causae.

Ad foetorem oris progredior, qui, uti ex *Tab. CIII. Therapiae specialis Illustris Dn. PRAESIDIS* liquet, plures agnoscit causas. Dividi potest in *idiopathicum*, quando causa materialis peccans, foetorem talem efficiens, in ipso ventriculo continetur, & ex variis cruditatibus, ibidem haerentibus exurgit; & in *symptomaticum*, ubi foetor quidem ex ventriculo provenit, causam vero longe intimiorem ex massa sanguinea in ventriculum depositam, & in transpiratione quotidiana suppressa fundatam agnoscit. Namque particulae istae sulphureae, oleosae, si per diapnoën continuam non excernuntur, in corpus inhalant, totum tractum intestinorum, praesertim ventriculum obsident, plicis eorumdem se insinuant, ibique per moram aliquam contentae gravem odorem assument, qui postea in expiratione, ore aperto, manifestus redditur. Comprobant hoc assertum plurimorum eruditorum aliorumque honoratorum exempla, dum vitae maximam partem sedendo transigentes ordinarie hoc malo vexantur.

§. XVII.

Prognosis &
curatio.

Satis diu hic morbus, si *symptomaticus* est, aegrotis mole-

molestiam efficit, nec tam facile medicamentis auscultat, quam quis crediderit; cum tamen, si vnica eius causa in ventriculo haeret, per medicaminum immediatum accessum citius tolli potest. Itaque, si perfectam ab hoc morbo liberationem intendit Medicus, quotidianam aegrotis diaphoresin iniungere debet, vt particulae illae foetidae, quas halitus exspirat, per millenos corporis poros exterminentur, vtpote per loca, illarum excretioni proprie destinata. Experientia in hac re a partibus nostris firmissime stat, quae non solum docet, laboriosorum paucissimos hoc morbo detineri, sed etiam pluries comprobavit, motu corporis assiduo hunc adfectum felicissime esse sublatum.

§. XVIII.

Eadem fere ratio est cum adfectu illo ex ventriculo prodiente, qui iam in ordine §. V. constituto tractandus sequitur, et nomine *sodae* insigniri solet. Distinguius hunc adfectum itidem in *idiopathicum* et *symptomaticum*, prioris causam ex ipsa ventriculi cavitate, posterioris ex neglecta moderata quotidiana diaphoresi derivantes. Idiopathicum, tanquam morbum ventriculo proprium mittimus, et de symptomatico tantum, in quo ventriculus falso accusatur, aliqua adnectimus.

§. XVIII.

Illud cum antecedente morbo commune habet, quod ex fundamento nimiae sanguinis copiae proveniat, et transpirationem suppressam agnoscat matrem plurium morborum foecundissimam, ab eodem autem differt in eo, quod molestum et fere mordentem aegrotis adferat sensum, cum foetor oris absque dolore adfit. Cuius differentiae ratio in eo procul dubio consistit, quod in foetore

Soda, eius differentia, causae.

Confertur cum antecedente morbo.

tore oris semper adfit orificii ventriculi sinistri relaxatio, in *soda* vero eiusdem constrictio. Ex eadem quoque differentia explicari potest, cur *foetor oris* semper et ubique sentiat, *soda* autem per intervalla tantum recurrat, et sensum exhibeat ardentem. Ansam huic malo dant, idemque multum exasperant pinguia, oleosa, aliaque calida assumpta, quae sanguinem commovendo impetum partium istarum seroso-halituosarum augent, illarumque molestam perruptionem procreant.

§. XX.

Eius Therapia.

Dantur nonnunquam homines, hoc malo per aliquot annos vexati, quamvis varia eidem opposuerint medicamenta. Neque solida curatio prius obtineri potest, quam humores ad peripheriam ferantur, serumque illud halituosum per ordinarias vias, cutis poros puto, exterminetur. Commendant quidem Auctores remedium, quod cito, tuto et iucunde auxilium adfert, scilicet aliquot amygdalas excorticatas comedendas: *g)* sed dolendum, quod non perpetuum inde peti possit auxilium, quum cito redire soleat morbus, nisi causae indicatae alia via removeantur. Haec est via vniuersalis peripherica, quae, licet plurimis nimis molesta ac parum commoda videatur, rectissima tamen, scopum attingit exoptatissimum. Neque tamen conuenit per regimen coactum sudorem exprimere, quanquam enim tali modo particulae seroso halituosae excernantur, tono naturali destitutus manet stomachus, qui in *foetore oris* nimium relaxatus, in *soda* vero nimis intensus est, nec aliter in aequalem ordinem redi-

g) Conf. Illustr. Dn. PRAESIDIS Therap. general Tab. VIII, pag 280, 5, 5).

redigi potest, nisi vniversum corpus, et singula membra eiusdem simul roborantur, id quod nullum remedium melius et constantius praestat, quam saepius laudatus corporis motus.

§. XXI.

Ad praecipuos ventriculi morbos refertur etiam *Cardialgia*, seu spasticus orificii ventriculi sinistri dolor, ita dictus, quoniam orificium illud ab Auctoribus anatomicis nomine *Kardias* adpellari solet. Huius causa vel in ventriculo ipso continetur, et tunc vocatur *cardialgia idiopathica*, vel extra ventriculum, vbi *symptomatica* audit: ad symptomatice autem tractatio nostra tantum est directa. Multas hic morbos aegrotis aegrotis molestias, multas exprimit querimonias, nam ad optima saepe fercula assumta eiusmodi anxietates praecordiorum sentiunt, immo ne iuscula quidem tenuia sine talibus motibus deglutire possunt. Vehementiam suam nonnunquam ita exserit, vt concurrant aliquando *adfectus syncoptici*, praeterea satis diu aegrotos excruciat, grauitatemque suam diurnitate compensat.

§. XXII.

Accedo ad *causam* huius fontici adfectus inquirendam, atque vt eandem eo certiore reddam, *subiecta*, huic morbo praecipue obnoxia, prius considerabo. Generatim huc referuntur homines plethorici, qui abundantiam humorum per lectam lautamque dietam quotidie augent; hi, si multum sedendo humores suos reddunt spissos, variis stagnationibus et obstructionibus in vasis abdominalibus, cum vena portae connexis, ansam praebent, et sanguini exitum per ordinaria loca praeccludunt. In tanta vero accumulatione et coacervatione

C

humo-

humorum versus interiora natura variis motibus spasticis viam sibi parare et humores superfluos excernere studet. Dirigit proinde motus suos iam ad venam haemorrhoidalem internam atque ad vasa, quae ad genitalia ab hac, discedunt, iam ad externam; in priori casu excretionem sanguinis per haemorrhoides aut menstrua tentans, in posteriore quidem pari modo eundem fluxum haemorrhoidalem respiciens, minus autem efficiens. Qui motus spastici, finem suum non attingentes, sanguinem versus superiora loca restringunt, eundemque ad ventriculum per vasa brevia et gastrica reprimunt, ut ibidem per vomitum cruentum exitum habere possit. Asssequitur nonnunquam natura sub his motibus finem suum, et vomitus cruentus aliquando subsequi solet; saepius tamen molestiae illae restrictiones sanguinis absque effectu eruptionis eiusdem contingunt, praesertim, ubi spissitudo humorum transpressionem sanguinis simul impedit.

§. XXIII.

*Probatio ab
experientia.*

Videmus ergo, *causam* quidem *materialem cardiacae symptomaticae* consistere in sanguine superabundante spisso, per ordinarias excretionum vias exitum non inveniende; *formalem* autem in eiusdem directione versus ventriculum. Comprobant hoc adfertur omnia hoc morbo laborantium exempla: Simulac enim tales aegroti sanguinis imminutioni, per venaessectiones menstruas, et per quotidianam superfluum detractionem, motu corporis obtinendam, student, ab hoc malo certissime liberantur. E contraria parte ab omnibus aliis remediis nulla firma salus sperari potest, et natura, quam diu sanguinis copia nimis onerata manet, holce

hosce motus spasticos quavis occasione, praesertim ad assumendos cibos reiterat, utpote a quibus malum ipsum magis magisque augetur.

§. XXIII.

Communissimus hic notari debet error: Vulgaris scilicet methodus in hoc arduo adfectu ordinare solet varia calida remedia, essentias calidas, quas nuncupant stomachicas, quae, licet in officinis sub nomine *aquarum stomachicarum* prostant, parum tamen aquae in se continent, et quoad plurimas partes constitutivas summe spirituosae deprehenduntur. Quantam vero noxam hae aquae aegrotis adferant, vix exprimi potest, multo minus ipsum morbi fomitem tollere possunt; siquidem spirituosae tales aquae agunt potissimum in partes solidas, ideoque vias, per quas sanguis excerni deberet, magis constringunt et orgasmum sanguinis producunt, quo praeterito humores euadunt spissiores, et ad excretionem redduntur ineptiores. Vbi autem illas aquas subinde auxilium attulisse fertur, ibi non alio modo istud fieri potuit, quam tonum vniuersaliter intendendo, quo facto particularis constrictio spasmodica minorem exhibuit sensationem, quae tamen relaxato tono vniuersali iterum persentiscitur, quia nimirum materialis huius mali causa non fuit sublata.

Error practicus, cum aquis stomachicis.

§. XXV.

Felicio in hac re fuit STAHLIUS, qui huic dolori mitigando opposuit pulverem suum antispasticum, eumque iure merito pulverem stomachicum nominavit. Namque illum ingreditur nitrum, remedium, ad placandos motus spasticos mitissimum, tutissimumque; addita sunt salia media digestiva, virtute incidente & resolvente praedita,

Stahl's pulveris stomachicus.

dita, ideoque ad sanguinis stagnantis expeditionem aptissima. Veruntamen haec res paucissimis persuadetur, quum praeiudicatae variae opiniones plurimorum obfederint animos. Audiui, Medicum hic loci quondam fuisse, qui vt pulverem dictum hoc morbo aegrotantibus porrigere posset, illis persuasisset, non frigidum sed calidum ipsos habere ventriculum, temperantibus, non calidis, corrigendum.

§. XXVI.

*offendiculum
in Therapia.*

Neque praetereundus est lapis quidam offensivus in hoc morbo occurrens. Exposuimus iamiam §. XXI, quod aegroti, hoc morbo vexati, ne lectissima quidem iuscula perferre possent; idem contingit medicamentis, quae huic morbo opponimus. Pulvis temperans, §o antecedente descriptus, si assumitur, aliquibus maiorem praecordiorum anxietatem efficit; eandem sortem habuere Mixturae resolventes alcalinae, quae primis vicibus assumtae vehementissimos dolores cardialgicos produxerunt. Crediderunt nonnulli, illegitimam medicamentorum praeparationem effectus huius contrarii esse causam, pluribus autem exemplis experti sumus, eundem esse subsequutum, quamvis medicamenta rite praeparata, et caute propinata fuerint. Quare potius cum *Illustri Dn. PRAESIDE* existimamus, errorem naturae vnicę hic esse accusandum, quae, quod male aestimavit, assumere non cupit, id, quod ex eo satis clare perspicitur, quia, si medicamenta ista invito propinantur aegrotis, eorumque usus, licet adversus, sedulo continuatur, horror & taedium ab iisdem non solum cesset, sed & effectum edant, qualem exserendum earum indoles poscit.

§. XXVII.

§. XXVII.

Cardialgiam a vermibus quoque provenire posse, res ^{status huius morbi complicatus.} est ab experientia stabilita, qui, si soli *cardialgiae* ansum dant, singularem omnino exposcunt medelam; si vero sanguis abundans, spissus & stagnans concurrit, vna vindemia duos dealbare debet parietes Medicus, sive talia praescribere medicamenta, quae utrique scopo satisfacere possunt. Pari modo agere debet, si vitium ventriculi idiopathicum conspirare animadvertit, quod, ut attendatur, eo magis necessarium est, quo magis sub motibus versus ventriculum directis, impuritates simul illuc deferuntur ibidemque colliguntur.

§. XXVIII.

Ad morbos ventriculi referimus porro *flatulentiam*. ^{Flatulentia, eiusdem diviso.} Illa quidem totum intestinorum tractum obidet, infestat tamen pariter ventriculum, ac per eundem *ructibus* proditur. Commode quoque dispeci potest in *idiopathicam*, a variis feculentis, oleraceis aliisque adsumtis cibis ex ipso ventriculo ortam, & *symptomaticam*, a causis extra ventriculum sitis, nempe a sanguine, in venae portae visceribus restagnante, derivandam.

§. XXVIII.

Convenit hic morbus cum antecedente 1) ratione ^{Posterior eiusdem morbi explicatio.} subiectorum, quae corripere solet, utpote eadem, quae §. XXII. descripsimus, quod adeo certum est, ut generalis inde omnium practitorum facta sit observatio: quoslibet scilicet *hypochondriacos*, seu, quod idem est, omnes sanguine abundante spisso, in visceribus abdominalibus stagnante, praeditos, esse *flatulentos*. h) 2) ratione causae,

C 3

quae

h) HIPPOCRATES Libr. II. de Morb. artic. 67, morbum vocat *ructu-*

flu-

quae hic eadem esse deprehenditur, ita tamen, vt transfusio quotidiana neglecta multum quoque contribuat ad hunc morbum generandum. Namque, si vapores isti, per transpirationem quotidie excernendi, *i*) in corpore remanent, natura autem motibus spasticis sanguinis copiam superabundantem per loca excretoria eicere studet, neque tamen valet, restringuntur cum sanguine eiusmodi vapores halituosae, ferosae ad intestina, illa inflant & distendunt, atque huc illuc delati varios *borborygmos, strepitus* aliosque rumores in corpore edunt. Accedit in hoc malo notabilis intestinorum relaxatio, quae maius spatium flatibus istis concedit, ac proinde molestiam angustantem mirum quantum auget, aliaque producit incommoda. *k*) Neque tamen vbiuis talis relaxatio deprehenditur, dum potius in opposita, aut adiacente parte intestina nimis constringuntur, vt scilicet per talem constrictionem et compressionem flatus eo melius et citius expellantur. Eadem est conditio ventriculi flatibus referti, cuius orificium superius in emissione ructuum relaxatum est, cum eiusdem fundus interea constringatur. *l*).

§. XXX.

Etuosum. SENNERTVS Libr. II. Institut. P. III. cap. 14. *aegrotantem talem mille ructibus de die strepentem* describit.

- j*) SANCTORIVS in Med. Statica Aphor. 13. Section. III. scribit: *Flatus nihil aliud est, quam rude quoddam perspirabile.*
- k*) Conf. BAGLIV. Tract. de fibr. motr. & morb. Libr. I. cap. 7. pag. 67.
- l*) Elegans huc spectat observatio BOCCONIS *vivi* Epistol. 24. qua causas flatuum hypochondriacorum lautiolem victum, fructuum vbertatem & vitam desidem scite coarguit.

§. XXX.

Plures communiter ab hoc morbo derivant molestias, quam ipse producere potest. Equidem non negamus, multas facessere turbas aegrotis, sed quoslibet dolores in abdomine obvios eidem adscribere, ignorantiam proderet in arte salutari. Potiore iure plurimos in abdomine dolores naturae motus esse adseveramus, quibus se ab impedimentis, ibidem obviis, liberare studet, cum tormina, praeter molestias angustantes et oppletivas, nullum sensum acutum excitare possint, qui partibus solidis, ultra modum naturalem intensis, vnice convenit.

§. XXXI.

*Therapia huius mali subiungenda est. Qui flatu-
lentiam levi intuentur oculo, requirunt medicamenta
carminatiua, seu flatu discutientia. Haec, vulgari
methodo concinnata, calidae et spirituosae indolis sunt, quae
impetum suum in partes solidas ferunt, materialem caus-
sam non attingunt. §. XXVIII. Sed, cum flatulentia sym-
ptomata causam sanguineam pro fundamento habeat,
§. XXVIII. cautissimum hisce cum remediis oportet esse
Medicum. Commendamus potius pulverem nostrum anti-
spasticum §. XXV. laudatum, cui tonicum quoddam
remedium, v. c. cort. Cascarill. rad. Gent. rubr. aut
spec. de gemmis addere possumus. Suademus porro
loco Essentiarum calidarum Extracta ex radicibus et her-
bis resolventibus, in forma pilularum fumenda, qualia
continentur in pilulis Stahlī polychrestis; sic tuto vbi-
procedere et flatu sine noxa dissipare possumus. Si tan-
dem aegrotis quandoque aliquid concedendum est, essen-
tiae minus calidae calidioribus semper anteposendae, vbi
Essent.*

Essent. Citri & Aurant: cort: vti et Essentiam Cascarill. cum Essent. Millefol. iunctam, securissimas esse, experientia docuit. Nihilominus omnia dicta remedia constans et perpetuum auxilium adferre nequeunt, id, quod in quotidiana vaporum excussione per diapnoën, et inde enata resolutione ac imminutione humorum cum aequabili partium roboratione consistit, quas indicationes motus corporis quotidianus isque sufficiens egregie praestat.

§. XXXII.

*Colica, eiusdem
differentia.*

In censum quoque vocanda est *Colica*, adfectus prae reliquis summe dolorificus, immo nonnunquam ita saevus, vt in veras erumpat convulsiones, mortemque ipsam, licet rarius, habeat pedissequam. Sedes huius morbi quidem non est in ventriculo, sed maxime in intestino colô, ipsi substrato, ventriculus autem, eidem superincumbens, simul a doloribus istis ducitur in consensum. Si *idiopathicum* hoc malum est, vt plurimum a bile commota & effusa originem ducit, si *symptomaticum*, vel dissipationem flatulentiae modo descriptae, vel discussionem & transpressionem sanguinis pro fundamentali causa agnoscit. Monuimus iam §. XXVIII. quod in quavis flatulentia in altera intestini parte adfit dolor spasticus; Iste, si excedit vehementia sua, si cruciatus dire exercet, si intestinum *colon* prae reliquis vexat, proprio *Colicae* nomine ab Auctoribus fuit insignitus *m*).

§. XXXIII.

*subiecta et
causae.*

Itaque subiecta & causae huius morbi conueniunt cum

m) Conf. Dissert. ZEHNERI de *Colica haemorrhoidali*, PRAESIDE Illustri DN. ALBERTI. Halae, 1718.

cum iis, quae paullo ante §. XXII. XXVIII. delineavimus. Perfpexit hoc iam Antiquitas, quod cauffa fanguinea in *Colica* concurrat, vnde HIPPOCRATES, Medicorum omnino Princeps, *Colicam* talem *ileon* haematides five colicam fanguineam nominavit, *n*) quam Noſtrates *colicae* haemorrhoidalis nomine nuncuparunt. Maiore autem vehementia invadit aegrotos, quam omnes morbi priores, dolores enim adeo exquisitos exserit, vt constantiffimum animum frangere poſſint, quare praecipuum huius morbi momentum in celeri, ſecura & circumſpecta eiusdem tractatione conſiſtit *o*).

§. XXXIII.

Alvus, quum in huius morbi invaſione clauſa eſſe *Therapia.* deprehenditur, ante omnia aperienda, 1) per clyſteres emollientes & paullulum ſtimulantes; 2) per laxantia leniora v. c. per ſolutionem pilularum polychreſt. STAHLII. Subiungantur temperantia nitroſa, cum ſecuris moderantibus, alternatim quavis hora ſumenda; addatur decoctum millefolii, tanquam ſpecificum turbarum V. P. moderans, & ſimul in uſum trahantur varia externa, ſcrobiculo cordis imponenda, v. c. lintea calida, lapide ſerpentino onerata. In hoc caſu Medicus non otioſum ſpectatorem ſe gerere, ſed potius omnia, quae aegroti auxilium adferre poſſunt, experiri debet, quam aegrotum anxium ſine ſolatio dimittere. Morbus interim ſcenam ſuam ludit, & quanquam omnia medicamina in auxilium

D

tra-

- n*) HIPPOCRATES Libr. de intern. Affectionibus §. 49.
o) Noxas, ex perversa curatione dependentes, eleganter ostendit F. C. IVNCKER in diff. de morbis colicam consequentibus. Halae. 1749.

trahantur, tamen aliquos saepe dies durat, licet a vehementia sua quodam modo remittat.

§. XXXV.

Passio iliaca.

Ordo noster propositus *Passionem iliacam* expendendam posceret, hunc autem morbum, a causis externis saepissime proveniente, nec cum ventriculo tam arte, quam priores morbi, connexum, missum facimus, ad sequentem Tabulam, quae de vermibus agit, progredientes.

§. XXXVI.

*De Vermibus
observationes
praefticas.*

Vermes, uti reliqua intestina, sic ventriculum etiam obsident, ideoque ad ventriculum optimo iure referri possunt, licet potius ad *idiopathicos* quam *symptomaticos* ventriculi morbos pertineant. Interim notatu dignum est, 1) quod iisdem motibus spasticis, cardialgicis, naufeosis caeterisque antea nominatis velificare possint, eamque ob causam Medicum non satis attentum saepius fallant, curam non ad vermes, sed ad statum sanguineum solum dirigentem. Itaque prudentem se gerere oportet, et oculos simul in colluviam verminosam deflectere, quae se per pravam digestionem non obscure prodit; signa tamen reliqua, vermium praesentiam indicantia, probe teneat, ad statum praesentem applicet, curamque suam ita instituat, ut in dubio et complicato statu utriusque satisfacere queat scopo §. XXVII. Deinde quoque 2) notari meretur, quod vermes in intestino recto potissimum stabulantes, *Ascarides* dicti, tenesmum haemorrhoidalem saepius mentiantur, ac Medico eo felicius imponant, quum quovis mense, luna decrescente, recurrere quandoque observatum fuit,

§. XXXVII.

§. XXXVII.

Ad *Obstructionem alvi* nos ordo ducit. Duplex illa *obstructio alvi*, et iam a *caussa passiva*, nimirum relaxatione toni, ^{vi, eius causae et curatio.} et remissione motus peristaltici totius intestinorum tractus dependet, quam *idiopathicam*, ac proprio significato obstructionem, vocare licet; iam vero a *caussa aetiva*, constrictoria, oritur, quando nempe per diversos motus spasticos, praecipue in intestino recto ad haemorrhoides promovendos concitaros, feces alvinae infarcuntur, humidum earum magis magisque dissipatur, illarumque egestio difficilior redditur, atque hanc *adstrictivam* potius alvi quam obstructionem vocandam esse existimamus. Certissime haec alvi adstrictio, seu *obstructio symptomatice* aufertur, si sanguini liberior per viscera V.P. circuitus paratur. Multum tamen iuvat, si hoc morbo correpti, tempore quodam certo et destinato, sive fit mane, sive vesperi, negotio alvum deponendi aliquamdiu indulgent, neque prius a loco discedunt, quam feces sint expressae. Hunc morem, si per XIII. dies legitime observant, ordini isti ita adfuecunt, ut quotidie, eadem hora destinata, alvum habeant apertam.

§. XXXVIII.

Consilium istud eo magis necessarium esse arbitramur, quo maiorem molestiam alvi adstrictio aegrotis accersere solet. Nam pathemata hypochondriaca, alvo adstricta, semper sunt acerbiora; praeterea *tenesmus* saepius se iungit admodum molestus, qui propter difficultiorem fecum exclusionem *ani proidentiam* nonnunquam fecum ducit. In tali vero horum morborum nexu facile videmus, quod eorumdem therapia quoque arctissima

*Tenesmus et
Proidentia
Ani.*

mo nexu cohaereat. *Prolapsus intestini recti* repositionem & retentionem per machinulam exposcit. Tenesum per plures menses continuo durantem, & cum modica, saepius tamen repetita, excretionem mucida per alvum, iunctum, plerumque signum esse laesorum viscerum, per experientiam compertum habemus.

§. XXXVIII.

Vomitus, eiusdem differētia.

Restant duo adfectus primarum viarum considerandi, ambo excretionibus conspicui. Prior horum est *Vomitus*, modo ex ipso ventriculo depravato procedens, ubi *simplex* audit, modo alias causas agnoscens, a quibus varia sortitur nomina *p*). Illum autem vomitum nos potissimum respicimus, qui a causa sanguinea dependet, & iam *vomitus nephriticorum*, iam *hypochondriacorum* & *hystericarum* dici potest. Ex ipsius denominatione iam iam liquet, quod ii tantum huic morbo obnoxii reddantur, qui sanguinem habent abundantem, spissum, in vas viscerum nobiliorum hinc inde stagnantem, ac determinatam sedem iam occupantem.

§. XXXX.

Vomitus causae.

Vomitus causam aliqui in *debilitate* ventriculi quaerendam esse volunt, cum tamen quivis facile comprehendat, ad sciendum vomitum magnum requiri robur, quoniam motus peristalticus plane debet inverti. Aliam ergo causam subesse necesse est, quam in afflictionibus calculosis sequentem esse putamus. Natura in detergendo ulcere renali, & expellendo concremento lapidoso inde

p) Videatur Excellentiss. PRAESID. Consp. Therap. spec. Tab. CXII. II.

inde enato, motibus suis spasticis occupata, per eiusmodi vomitum primas vias antea purgare intendit, ne fordes ibidem retentae laborem absterforium postea impediant. Hypochondriacorum & hysteriarum vomitus vel ex restrictione sanguinis ad ventriculum oritur, eisdemque, per genitalia & haemorrhoides exitum non invenientis, excretionem, per vomitum cruentum, respicit; vel ex taedio naturae, cibos recusantis, per quos plethora, qua iam onerata est, cum reliquis malis annexis, augmenta capit.

§. XXXXI.

Sensibilitatem ac teneritudinem individualementum ad hunc morbum contribuere certissimum est; siquidem aliqui hanc vel illam sortem ciborum tantum respiciunt, alia ciborum genera libenter assumunt & bene concoquentes. Neque tamen idiosyncrasiam exinde deducimus, sive peculiarem fibrarum ventriculi dispositionem admittimus, cum ab experientia edocti simus, talem, qualem fingunt nonnulli, fibrarum ventriculi situm intra quadrantem horae posse immutari. Quod si enim alimenta, ab aegrotis per vomitum reiecta, ipsis iterum iterumque porriguntur, prius a vomitu desistunt, quam talis fibrarum mutatio contingere possit. Conf. §. XXVI.

Sensibilitas in hoc morbo, quid efficiat?

§. XXXXVII.

Medela huic morbo opponenda sequentibus absolutur indicationibus: primum sanguis superabundans imminuendus, id quod partim venaesectioibus repetitis, partim autem, & quidem constantissime, per quotidianum

Therapia.

num corporis exercitium ad lenem vsque sudorem peragitur; qua ratione etiam alteri indicationi fatisfit, quae sanguinis necessariam resolutionem & expeditionem in visceribus nobilioribus exposcit, non omissis medicamentis, huic scopo convenientibus. Methodum hanc rationi esse conformem, ex ipsa morbi indole patet, & quam plurimis aegrotorum exemplis confirmatur, qui post diuturnam equitationem, aut incommodam ventionem, aut alium corporis motum ab hoc malo liberantur.

§. XXXXIII.

Diarrhoea.

Diarrhoea tandem superest, quam ad ventriculi morbos non ideo referimus, quod causa eiusdem in illo semper haereat, sed quoniam a vulgo in eundem reponatur; illum enim depravatum ac debilem esse existimat, qui proinde nec cibos assumptos rite concoquere nec in succum atque sanguinem conuertere possit. Non quidem negamus, *diarrhoeam* quandoque a depositione materiae qualiscunque peccantis in ventriculo posse oriri, illud autem veritati repugnat, quod in quavis diarrhoea ventriculus fit depravatus, qui in multis deiectionibus alvinis sanus omnino esse potest.

§. XXXXIII.

*Diarrhoeae re-
solutoriae
quid?*

Occurrit in praxi diarrhoea aliqua, quae, licet parum attendatur, fatis tamen frequens est, et ex depositione partium superfluarum serosarum sanguinis in intestinorum cavum exoritur. Experiuntur eiusmodi depositiones alvinas maxime sedentarii, hypochondriaci,

ci, hystericae, et vt verbo comprehendam, omnes ii, qui humores serosos per ordinariam viam, sudorem putata, non eliminant. Certis contingunt anni temporibus, iam aliquot dies, iam hebdomades, sed sine viri-um prostratione perdurantes. Has nuncupare licet *resolutorias*, in eum scilicet finem a natura institutas, vt detrahendo partem sanguinis serosam ipsius copia superflua imminuatur, corpusque impurum purum reddatur. Ob eandem rationem verno potissimum tempore observantur, quum hiemali tempore transpiratio fuit suppressa, ac humorum collectio et coacervatio inde fuit enata.

§. XXXXV.

Atque hae diarrhoeae, si absque virium debilitatione perdurent, tolerandae potius, quam sistendae q), cum notum sit, aegrotos sub his frequentibus alvi deiectionibus ordinario melius se habere, quam sine iisdem: quod si tamen tempus ducere & corpus enervare videantur, nec certius nec tutius tolluntur, quam per apertam viam vniuersalem. Itaque vel motus corporis, ad lenem vsque diapnoen continuatus, suadendus; vel si eidem vires non sufficiant, eadem diapnoe tranquilla per regimen aliquod tepidum in lecto provocanda r).

Earumdem
curatio

§. XXXXVI.

q) Spectat huc Praeclarum istud CELSI: *Vna die fluere album, saepe pro valetudine est, quin & pluribus, modo absit febris, & intra septimum diem conquiescat.* Conf. Diss. supra allegatam HOFFMANNI de vera mali Hypoch. indole, sede &c.

r) Conf. SANCTORII Medicin. Stat. Sect. I. Aphorism. 92.

§. XXXXVI.

An plures den-
tur ventriculi
morbi?

Recensitis et expensis praecipuis ventriculi affli-
ctionibus ad finem properamus. Plures si quis nume-
ret eiusdem adfectus, eidem subscribimus, ita tamen, vt
ad prolatos singuli referri possint. Praeterea ordinem
Illustris Dn. Praesidis secuti, ab eodem recedere nullo
modo potuimus. Hoc iterum iterumque monemus,
quod dissertationis nostrae sensum non ita explicandum
velimus, ac si praeter symptomaticos ventriculi morbos
non dentur idiopathici, quod vbiq; concessimus, licet
eorum tractationem, vtpote scopo nostro non conveni-
entem, omiserimus.

§. XXXXVII.

Status morbo-
rum ventricu-
li complicatus.

Nec quisquam existimabit, nos solam causam fan-
guineam in recensitis affectibus accusare, qui potius
hinc inde demonstravimus, ventriculi vitium idiopathi-
cum cum symptomatico conspirare et simul adesse posse.
§. XXVII. XXXVI. Innuimus eam ob causam ali-
quando, Medicum oculos in vtraque vitia dirigere, &
si simul adsint, vtrique curationem opponere debere.

§. XXXXVIII.

An viscera V.
P. spasmos re-
cipere possint?

Hoc certe ex antea dictis liquere, nobis persuade-
mus, quod rationem perspicere liceat, cur hypochon-
driaci & hystericae omnes, immo tota eruditorum ac
sedentiorum cohors, tot acerbas de ventriculo gerat
querimonias, cum tamen in pluribus sit innocentissimi-
mus. Impofuit haec res eruditis, & vt supra §. XII.
men-

mentionem iniecimus, aliqui de re medica optime meriti viri, sedem mali hypochondriaci in ventriculo & intestinorum tractu esse adseverarunt, maximum in eo argumentum ponentes, quod ventriculi & intestinorum tunicae ad recipiendos spasmos multo aptiores existant, quam ipsa viscera V. P. quae, uti prohibent, mollioris laxiorisque sint texturae s). Sed, quis est, quem fugiat, omnia vasa iisdem tunicis nervosomembranaceis esse instructa, quibus intestina, ne dicam, quod omnia viscera a membrana eiusdem indolis inuoluantur, ac multae ligamentosae & tendinosae partes in ipsis offendantur, quum capsula illa GLISSONII tota eiusmodi structura gaudeat.

§. XXXXVIII.

Optima ac securissima ab omnibus illis malis *praeservatio* consistit in eo, ut alimenta, quotidie assumpta, per sudorem quotidianum iterum consumamus; ita enim adpetitus vigebit, concoctio vegete succedet, & assumta in succum & sanguinem rite convertentur, nec una allegatarum afflictionum symptomaticarum est metuenda t). Novit hoc mysterium rusticorum turba, quae, quoniam in sudore faciei panem comedit, ab eiusmodi adfectionibus ventriculi, quales nos pertractavimus, semper libera manet. Si tamen aliquan-

*Praeservandi
regula.*

s) Conf. Dissert. saepe allegatam de vera morbi hypochondriaci sede, indole & curatione. §. VI. VII.

t) SANCTORIUS in Medicin. Stat. Aph. 105. III. bonae valetudinis pestem dicit, corpus ex toto tradere quieti.

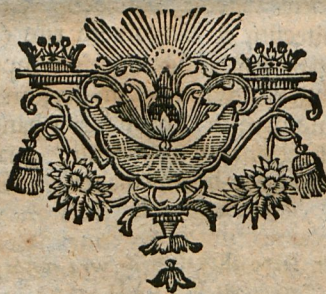
quando ipforum ventriculus laborat, vel a nimia ciborum oppletione, vel a bilis per iram in ventriculum effusione, illud derivandum est.

§. L.

Epilogus.

Sed multa postulamus, pauca impetramus. Haec via, licet admodum secura & salutaris sit, nihilo secius adeo negligitur, vt potius molestias perpetuas sentire, quam illam ingredi malint aegrotorum plurimi. Nos, qui veritatem exploratam proposuimus, reliqua cuiusvis experientiae relinque-
mus.

TANTVM.

VIRO
ILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO,
EXPERIENTISSIMO, DOCTISSIMO,
D O M I N O
IOANNI IVNCKERO,
MEDICINAE DOCTORI,

EIVSDEMQUE

PROFESSORI PVBLICO ORDINARIO, PAEDAGOGII
REGII, NEC NON ORPHANOTROPHEI GLAV-
CHENSIS PRACTICO FELICISSIMO,

PRAECEPTORI FIDELISSIMO,
PATRONO AC PROMOTORI RERVM SVARVM
OPTIMO, OMNI PIETATIS AC OBSERVANTIAE
CVLTV NVNQVAM NON PROSE-
QVENDO.

V I R
EXCELLENTISSIME, EXPE-
RIENTISSIME.

Si mecum repeto pristinorum tem-
porum memoriam, illaque cum
praesenti meo statu confero, quem
salutis meae Auctorem nominem, praeter
TE habeo fere neminem. **TIBI** enim, quod
adhuc in viuis sim, magna ex parte referen-
dum esse, multa animi laetitia recordor; nam,
quum

quum in eo essem, vt Academiae nomen da-
rem, tam graui in Orphanotropheo nostro
conflictabar morbo, vt de restitutione mea
dubitarent plurimi, quam tamen TVO con-
silio & auxilio felicissime adeptus sum. Post-
ea animum ad Medicinam applicans, TE non
solum per quinquennium & vltra Praecepto-
rem expertus sum fidelissimum atque expe-
rientissimum, sed & Patronum, paterno vere
amore me complectentem. Admisisti me
porro ad specialiores praxeos exercitatio-
nem, ac in Orphanotropheo occasionem
suppeditasti exoptatissimam, vbi TE Auspi-
ce & Duce habitum practicum ad vota ad-
quirere potui. Praeterea in exarandis epi-
stolis variorum casuum medicinalium ad ma-
nus TIBI esse, mihi benigna fors contigit.
Quorum omnium recordatio, si tranquillam
mentem subit, non potest non grati animi
tesseram exigere, quam cum meditarer, pri-
mitias academicas TIBI offerendas iustissi-
mum esse duxi. Leuius quidem munuscu-
lum

lum, ac beneficiis TVIS in me vberime col-
latis longe impar, eam tamen ob caussam
commodissimum mihi visum fuit, TVVM
quod TIBI reddit. Duplices tantum preces
addo, partim, vt illud tanquam recens testi-
monium beneuolentiae TVAE erga me ad-
das, ac, quicquid virium mearum fuit, be-
nigne suscipias; partim vt TIBI persuasum
habeas, me plura ac maiora pro perpetua
TVA, totiusque TVAE Domus Salute
nuncupare vota, quam quae litteris expri-
mere possum. Vale & amare perge

NOMINIS TVI EXCELLEN-
TISSIMI

Halae
d. III. ante Idus. April.
MDCCL.

cultorem obseruantissimum

I. G. STOECKERVM.

VIRO IVVENI
PRAECLARO, ET EXIMIE DOCTO
DOMINO CANDIDATO RESPONDENTI,
JOANNI GOTTFRIED
STOECKERO,
OMNIGENAM ADPRECATVR FELICITATEM

P R A E S E S.

*ptimo inhumanitatis me insimulares iu-
re, nisi debita eruditionis probitatis-
que laude, ac laetabunda honoris im-
petrandi gratulatione TE, CAN-
DIDATE DOCTISSIME, in
arenam disputatoriam descendentem, prosequerer. De
eo enim, quod iam alterum agatur lustrum, ex quo in
arte*

arte medica assiduus indefessusque fuisti auditor, ut ta-
 ceam; tribus iam abhinc annis ob dexteritatis profectu-
 umque TVORVM praestantiam, in praxi mea clini-
 ca, et praecipue in Orphanotrophei nosocomio Σώεργον
 adeo fidelem et ad quaevis officia paratum TE praebui-
 sti, ut mihi futurus TVVS discessus acerbus videatur.
 Cum vero ex laudabili proficiendi ardore annos iam diu-
 tius protraxeris academicos, dum istos finire decernis,
 aliis valentem Medicum invidere non possum, quin po-
 tius est, quod TIBI, clausula praeterea optima existen-
 te, gratuler. Tale enim peritiae in arte salutaris speci-
 men exhibes, dum de FATIS VENTRICVLI DOLENDIS
 disputas, ut unicuique, cui ex altiori fonte rerum in-
 dolem peruidere licet, facile sit indicatu, non coeco et
 fatuo fato ethnicorum, sed multo provide electo studio, ac
 Divini Numinis benedictione, tantum scientiae medicae TE
 collegisse thesaurum. Fruere igitur laboris praemio! Ca-
 pe feliciter, quibus es dignissimus, honores doctorales!
 Esto miserorum aegrotorum solamen! Perge, qua semel
 coepisti, integritatis via, et semper in eorum persevera
 numero, qui ab omnibus diligi merentur. A me certe
 quaevis benevolentiae et amoris signa exspecta. Vale.

Dab: d: X. April. MDCCL.

Ma 4713

ULB Halle

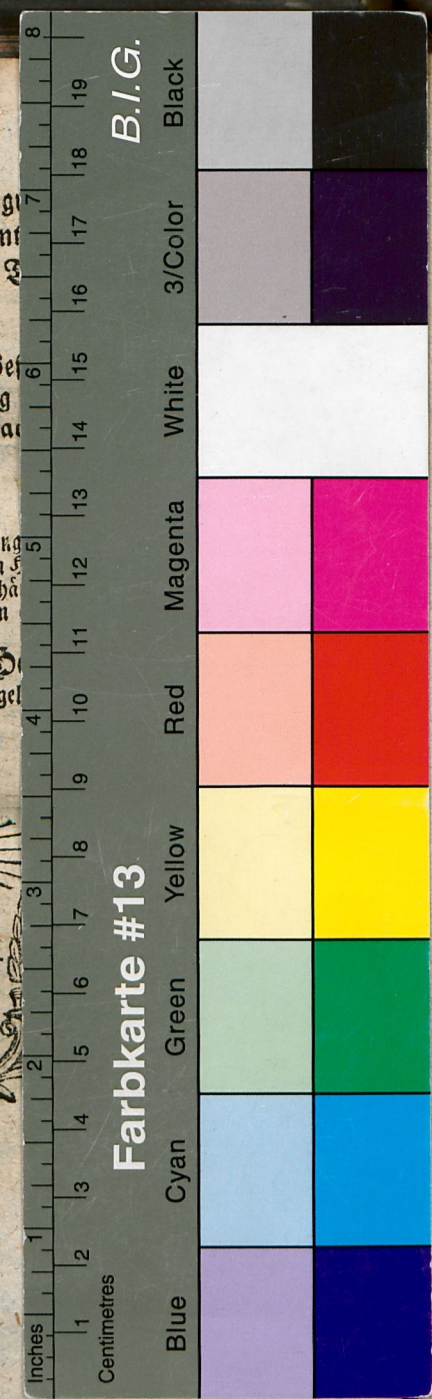
003 901 068

3

80

27

DE
FATIS VENTRICVLI
DOLENDIS

AVSPICE DEO PROPITIO
CONSENSV ATQVE AVCTORITATE
GRATIOSI ORDINIS MEDICI

PRÆSIDE

VIRO ILLVSTRI EXCELLENTISSIMO ATQVE EXPERIENTISSIMO

D. IOANNE IVNCKERO

MEDICINAE DOCTORE EIVSDEMQUE PROFESSORE
PVBLICO ORDINARIO

PATRONO, PRAECEPTORE, ET RERVM SVARVM
PROMOTORE PIE DEVENERANDO

PRO GRADV DOCTORIS

SVMMISQUE IN ARTE MEDICA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
LEGITIME IMPETRANDIS

D. APRIL. A. C. MDCCL.

H. L. Q. C.

PVBLICE DISPVTABIT

IOANNES GOTTFRIED STOECKER

COTHENIO • ANHALTINVS.

HALAE MAGDEBVRGICAE,
TYPIS IOANNIS CHRISTIANI HILLIGERI ACAD. TYPOGR.